

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

**ÜLKEMİZE SİĞINAN SURIYE VATANDAŞLARININ BARINDIKLARI ÇADIRKENTLER HAKKINDA
İNCELEME RAPORUNA MUHALEFET ŞERHİMİZDİR**

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunca hazırlanan rapor gerçekleri yansıtmamaktadır.

Bu rapor, Suriye'deki çatışmanın bir tarafı olarak, Suriyeli silahlı askerlere himaye sağladığı ve bunun da anayasaya aykırı olduğu çok açık bir gerçeklik iken, iktidarı anayasaya aykırı tutumu nedeniyle sorumluluktan kurtarmak amacıyla hazırlanmış hukuki dayanaktan yoksun bir rapordur.

25 Ağustos 2012 tarihinde Hatay'da bir kısım CHP milletvekilleri sığınma kamplarını yerinde görmek üzere ziyaret etmek istemişlerdir.

Bunun için Vali ve diğer yetkililer aranmış, CHP Genel Merkezi aracılığıyla AFAD'a resmi başvuru yapılmıştır.

Milletvekili heyeti Apaydın Kampına yaklaşmışken kendilerine kampa giremeyecekleri ifade edilmiştir.

Milletvekillerinin kamptan içeri sokulmaması, kampta olup bitenlerin saklanması kamuoyunda tepki ile karşılaşınca, bu tepkileri gidermek amacıyla bir mizansen hazırlanmış ve buna uygun olarak, Dışişleri Bakanı Davutoğlu, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun Apaydın Kampını ziyaret için Dışişleri Bakanlığı'na başvuracağını, talebin kabul edileceğini açıklayarak bir aklama ziyareti komisyonumuzu alet etmek üzere yol göstermiş, adeta komisyona talimat vermiştir.

25 Ağustos 2012'de milletvekillerinden gizlenen kamp, bir hafta sonra bir aklama raporu üretilmesi amacıyla göstermelik bir ziyarete açılmış ve AKP'li komisyon üyeleri de bu amaca uygun davranmışlardır.

CHP talimatla toplanan ve talimat doğrultusunda inceleme yapan bu komisyonun oyununa gelmemiştir.

Apaydın Kampı Özgür Suriye Ordusu Komutanı olduğu herkesçe bilinen ve basına demeç vermekten kaçınmayan Riyad El Esad ve Suriye Ordusunda görev yapmaktan kaçan ve çatışmada taraf olan asker kişilerin himaye edildiği bir kamptır.

Hemen sınırdaki olan kampta, bu asker kişilerin Suriye'ye kolayca giriş-çıkış yapmaları, Suriye'deki çatışmayı bu kamptan sevk ve idare etmeleri, karargah olarak kullanmaları Özgür Suriye Ordusu'nun karargah adresi olarak burayı göstermeleri Türkiye halkından gizlenmiştir.

T. B. M. M.	
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı	
Tarih :	16.10.2012
No :	541

T. B. M. M.
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı
Tarih : 17.10.2012
No : 352

**TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu
Başkanlığı'na**

Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -2-hakkındaki **muhalefet şerhim** aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

**Ertuğrul Kürkçü
Mersin Milletvekili**

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun, 8 Aralık 2011 tarihli 4'üncü toplantısında, Türkiye'de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere kurduğu Alt Komisyon'da başlangıçta BDP-Blok grubunun üye sayısının sınırlılığının çalışmalarına katılımı güçleştirmesi dolayısıyla yer al(a)mamıştık. Bununla birlikte özellikle Apaydın kampında yapılacak inceleme gezisine enformel de olsa katılmamız için Komisyon Başkanı sayın Ayhan Sefer Üstün'ün gösterdiği yapıcı yaklaşım için müteşekkirim. Gene de Alt Komisyon'un 3-5 Eylül 2012 tarihlerinde yaptığı, aşağıdaki rapora konu olan incelemeye katılmadım. Bunun gerekçesini 2 Eylül 2012'de TBMM'de düzenlediğim basın toplantısında şöyle ifade etmiştim:

“Apaydın'a gitmiyoruz. Bunun nedeni bürokratik, ya da formaliter değil, siyasideir. Başbakan ve Dışişleri Bakanının bu heyetin görevlendirilmesiyle ilgili medyaya yaptıkları açıklamalar, Komisyon heyetini bir Meclis heyeti olmaktan çıkarmış bir 'hükümet görevlisi heyet' haline düşürmüştür. Başbakan 1 Eylül'de bir TV kanalında yaptığı açıklamada CHP milletvekillerinin kampı ziyaretlerinin önlenmiş olmasına atfen şunları söyledi: “Bu kamplara gireceğim” diyor. Bunun emrini biz veririz. Oralar yolgeçen hanı değil. Daha kısa bir süre önce İnsan Hakları Komisyonu gitti. Biz bu kamp yerlerini şov merkezine dönüştürmeyiz. İznini talep eder, şu kamp uygundur deriz, oraya göndeririz.”

“Meclis'le hükümet arası ilişki böyle olmaz; milletvekilleri ile idareciler arasındaki ilişki böyle olmaz. Milletvekilleri milletin seçtiği kişiler olarak bütün kurumlarda inceleme, görüşme yapma hakkına sahiptirler. Onları engelleyecek tek güç millettir, başka güç olamaz. Başbakanın bu tavrıyla Komisyon bir 'Başbakanlık görevlisi heyet' haline düşmüştür. Bu heyet bu itibar kaybıyla gerçekleri açığa çıkartamayacaktır.

“İtirazımız, heyet üyelerinin şahsiyetiyle ilgili değildir. Başbakanın bu heyeti

düşürdüğü durumla ilgilidir. Böyle bir duruma düşürülen heyetin inandırıcılığı şimdiden sıfırlanmıştır. Büyük olasılıkla geri döndüklerinde verecekleri rapor müspet olacaktır; hiçbir kural dışı duruma rastlamadıklarını, her şeyin temiz, pozitif olduğunu söyleyeceklerdir. Bu da hiçbirimiz için inandırıcı olmayacaktır.”¹

Raporun bu öngörümüzü doğruladığını görmekten üzgünüm. Öte yandan CHP milletvekillerinin bu tartışmaya yol açan Apaydın kampını inceleme taleplerinin, kamplardan sorumlu olan AFAD’ın onayına rağmen Hatay Valiliğince geri çevrilmesi ve vekillerin Apaydın Kampı’na sokulmamasının kabul edilemez olduğunu da belirtmek istiyorum. Milletvekillerinin, idareden “izin almaları” millet egemenliği ilkesine aykırıdır. Bu tür incelemelerde esas olan “izin almak” değil, bildirimde bulunmaktır. Bu bildirim gereğinin nasıl yerine getirileceğinin yerel idarecilerle bir müzakere/danışma gerektirmesi başka, milletvekillerinin idareden/validen/başbakandan “izin almaları” bambaşka bir durumdur. Yasada ve teamülde yer almayan, millet egemenliği ilkesinin kaba bir ihlali olan bu engellemeden ötürü CHP’li vekillerden özür dilenmesi gerekirdi.

2. Raporun adı ve kapsamı “Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları” ile sınırlandırılmıştır. Türkiye’ye sığınanların bir kısmı zaten Suriye’de mülteci konumunda yaşayan başka ülke vatandaşları ve Suriye topraklarında yaşayan “vatansız” kişiler olduğu halde bunlar tanım itibarıyla kapsam dışında bırakılmıştır.
3. Raporun 8. Sayfasında sözü edilen “geçici koruma” mevzuatta düzenlenmiş değildir. Uluslararası hukukta var olan bir kavram, yasal altyapısı oluşturulmadan Türkiye’ye uydurulmaya çalışılmıştır. Hukuki statü olarak tanımlanan “geçici koruma”nın, hangi yasayla düzenlendiği, bu statünün kim tarafından, nasıl verileceği, statünün ne kadar süreceği gibi konular yasal olarak açıklanmaya muhtaçtır. Raporun sıkça başvurduğu “misafir” kavramı ise ne ulusal ne de uluslararası hukukta tanımı olan, hukuki güvenceden bütünüyle yoksun bir tanımlamadır. Aylardır Türkiye’de barındırılan Suriye vatandaşlarının yetkililerce hala “misafir” olarak tanımlaması ve bu tanımın raporda da hukuki bir statümişçesine yansıtılması da hayret vericidir. Raporda “geçici koruma”dan şöyle söz edilmektedir: “...Bu statü, 1951 Cenevre Sözleşmesindeki mülteci statüsünü tamamlar nitelikte olup, uluslararası mülteci hukukunda acil ve geçici bir çözüm olarak kabul edilmektedir.” Ancak, uluslararası mülteci hukukunda yer alan bu kavramın ulusal hukukta nasıl düzenlendiği raporda açıklanamamaktadır.
4. Raporun başvurduğu kavram ve tanımlar Suriye’den gelenlerin hukuki statüsünü açıklamaktan uzaktır. “Misafir” ve “geçici koruma” olarak zikredilen statülerin Türkiye’de karşılığı ve hukuki altyapısı yoktur. Raporda kampların hukuki statüsünü aydınlatmak maksadıyla atıfta bulunulan “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı” (YUKK), adı üzerinde, sadece bir tasarıdır. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu her ne kadar gündemine alıp görüşmüş, aynı Tasarı, TBMM İçişleri Komisyonunda kabul edilmişse de genel kurula getirilip yasalaştırılmayanbu taslak metnin bir hukuki referans yerine geçmesi söz konusu olamaz. Dolayısıyla YUKK tasarısı yasalaşana kadar hukuki bir statüden söz etmek mümkün değildir, “Sığınmacı” ulusal ve uluslar arası hukukta tanımı net olarak yapılmış bir hukuki statü iken sığınma veya iltica mevzuatına özellikle alınmayan, “misafir” diye nitelendirilen kişiler için “sığınmacı” terimi raporun bu bölümü ve geri kalanında yanlış ve bağlam dışı kullanılmıştır.

¹ http://www.meclishaber.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklama?p1=122718

5. Raporun Türkiye'ye sığındıkları sırada Suriye Ordusu'nda görev yapmakta olan kişiler için ayrı bir "Konaklama Merkezinin Kuruluşu" nun gerekliliğinin gerekçeleri arasında şu olay da zikredilmiştir: "Yakın tarihlerde Konaklama merkezlerinden kaçırılan ve Suriye makamlarına teslim edilen bir albayın ve diğer askeri yetkililerin kaçırılma olayından sonra Suriye silahlı kuvvetleri, emniyet teşkilatı ile yüksek bürokratik makamlardan ayrılan ve ülkemize sığınanların ayrı bir konaklama merkezinde barındırılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu husus 15 Şubat 2012 tarihli raporumuzda da eleştiri konusu olmuş ve yetkililerden kaçırılma olaylarının önlenmesi için güvenlik tedbirlerinin yanı sıra gerekli diğer tedbirlerin de alınması Komisyonumuzca istenmiştir."

Ne var ki, Hüseyin Mustafa Harmuş ve diğerlerinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kamu görevlilerince kaçırılıp Suriyeli yetkililere teslim edilmesi raporda üstünkörü bir biçimde ele alınmaktadır. Konuyla ilgili olarak Adana Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma yürütülmüştür. Bu, ulusal ve uluslararası hukukun bizzat kamu görevlilerince nasıl ihlal edildiğini gösteren önemli bir olaydır. Benzeri ihlallerin yaşanıp yaşanmadığına dair etkili bir denetim mekanizması da yoktur. Türkiye'nin de onayladığı 1951 Cenevre Sözleşmesinin 33. Maddesine göre; "Hiçbir akid Devlet bir mülteciyi, ırkı, dini, vatandaşlığı, muayyen bir içtimai zümreye mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayat ve hürriyetinin tehdit edileceği ülkelerin hudutlarından her ne şekilde olursa olsun sınır dışı veya iade edemez." Uluslararası örf ve âdet hukuku kuralı olarak kabul edilen "geri göndermeme ilkesi" temel insan haklarından biri ve bütün devletlerin uyması beklenen genel bir ilkedir. Ayrıca Türkiye iç mevzuatının bir parçası olarak 5237 sayılı TCK'nın 18. Maddesi "Geri Verme"yi düzenlemektedir. Bu maddeye göre geri verme talebine esas teşkil eden fiil "Düşünce suçu veya siyasi ya da askeri suç niteliğinde ise" ya da "Kişinin, talep eden devlete geri verilmesi hâlinde ırkı, dini, vatandaşlığı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşleri nedeniyle kovuşturulacağına veya cezalandırılacağına ya da işkence ve kötü muameleye maruz kalacağına dair kuvvetli şüphe sebepleri varsa" geri gönderme işleminin gerçekleştirilemeyeceği düzenlenmiştir. Komisyon raporunda bu ağır ihlal olayının üzerine gitmek yerine, değinmekle yetinmiştir.

Aynı bölümde bu merkezin gerekliliği gerekçelendirilirken şu ifadeye de yer verilmiştir: "Konaklama Merkezinde kalan Suriye silahlı kuvvetlerinden ayrılan ve ülkemize sığınan bir asker, elektronik haberleşme aracı ile uluslararası basına demeç verdiği için bu askerin Suriye'de yerleşik bulunan yaklaşık 300 tane yakınının öldürüldüğü bildirilmiştir." Bu ifadenin ise kime veya hangi kuruma ait olduğu raporda açıklanmamıştır. Komisyonun "konaklama merkezi"nin kuruluşunun gerekçelendirilmesi bakımından bu kadar ciddiye aldığı bir iddiaya raporda yer verebilmek için bu bilgiyi kaynağından doğrulamış ve netleştirmiş olması gerekirdi. Bu tür kulaktan dolma bilgilere yer verilmesi kamuoyunun sağlıksız bilgilendirilmesine yol açmak ve bu konaklama merkezlerinin kurulmasına dayanak yapılan gerekçeleri kuşkulu hale getirmek dışında bir sonuç doğurmamaktadır.

6. Raporun girişinde incelemenin konusunu, "ülkemize sığınan Suriye vatandaşlarının barındırıldığı Hatay İli Apaydın Konaklama Merkezinde askeri eğitim verildiği, bu eğitimi alan sığınmacıların ise Suriye'ye geçerek oradaki birtakım faaliyetlere iştirak ettiği yönündeki iddialar ile genel olarak Suriyeli sığınmacıların bölgede asayışı bozucu davranışlarda buldukları iddiası"nın oluşturduğu belirtilmektedir. Rapor, inceleme konusunun bu şekilde belirlenmesine Alt Kurul'un hangi üyelerince ve ne zaman karar verildiğine dair bir bilgi

sunmamaktadır. Başka iddialar arasından neden bunların seçildiği, ama örneğin bu merkezin bir hareket üssü, bir tür karargah, ya da lojistik destek merkezi olarak kullanıldığına dair iddiaların neden araştırılmadığı raporda ifade edilmemiştir.

Bu iddialar arasında hemen atıfta bulunulabilecek kimi örnekler şunlardır.

- Adından da anlaşılacağı gibi Rusya'da yayınlanan İngilizce gazete Russia Today (RT) muhabiri Sara Firth'in Türkiye'de yaptığı bir söyleşinin videosunda adını saklı tuttuğu bir Arap, Özgür Suriye Ordusu'nun sınır boyunda yaptığı operasyonları şöyle anlatıyor: "Suriyeli isyancılar sınırın Türkiye tarafına geçiyor sonra geri dönüyorlar. Bir bölümünü Türk ordusu bulup kamplara alıyor, diğerleri de kendileri geliyor. Bu insanların çoğu ÖSO ile çalışıyor." Söyleşi yapılan kişi Türk hükümetinin bu kişilerin hareketlerini görmezden geldiğini ve "savaşmak için geri dönmelerine ses çıkarmadığını" da sözlerine ekliyor.²
- Lale Kemal tarafından kaleme alınan ve Ortadoğu'ya yönelik İngilizce yayın yapan uluslararası internet sitesi Al Monitor'da yayımlanan haberde şöyle deniliyor: "Suriye muhalefetine bir askeri üs olarak kullandığı merkezlerden biri de Hatay ilinde bulunan Reyhanlı "askeri" mülteci kampı (...) Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) internet sitesi karargâhlarının Reyhanlı'da olduğunu belirtiyor ve örgütteki yüksek komutanların listesini veriyor. Türkiye'ye kaçan ilk subay olan Riyad el-Esad ÖSO'nun baş komutanı (...) Reyhanlı'daki Suriye Yüksek Askeri Konseyi Esad'a karşı savaş planları hazırlıyor, Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) bu planları uygulamaya sokarak astlar için talimatlara dönüştürüyor, bu savaşçılar da münavebeli olarak Suriye içlerine yollanıyor. Savaşanlar kampa döndükçe onların yerini yenileri alıyor ve Suriye'ye gönderiliyor."³
- İngiltere'nin kamu yayıncısı BBC Türkçe Servisi'nin yayınladığı bir videoda konuşan bir ÖSO unsuru kendisinin Türkiye'de eğitilen binlerce insandan biri olduğunu ve bu kişilerin Türkiye tarafından yönetilen eğitim kamplarına "Riyad el Esad'ın referansı"yla alındığını hiçbir tereddüde yer bırakmayacak bir açıklıkla ifade ediyor.⁴

Daha yüzlercesine kolayca erişilebilecek bu iddialar, görüldüğü gibi, yer ve kişi adları vererek ve tanıklıklara başvurarak Apaydın kampının bir askeri eğitim merkezi olmaktan çok;

- Riyad el Esad adlı ÖSO başkomutanı olduğu söylenen kişinin askeri harekât sevk ve idare merkezi olarak kullanıldığı ve
- Bu işlem ve eylemlerin Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ve mülki amirlerin gözetiminde ve kolaylaştırıcılığında gerçekleştirildiğini ileri sürmektedir.

Alt Komisyon bu tür iddiaları değerlendirmeye yönelmemiş ve her hangi bir gerekçe göstermeksizin inceleme altına almamıştır. Raporun İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'ndaki tartışılması sırasında bunun nedenini sorgulamam üzerine Rapor'u onaylayan iki üyenin bu iddiaların dışarıda bırakılmasını haklı göstermeye yönelik argümanları da aslında soruya açıklık getirmek yerine soruların ardındaki gerçeklerin iyice gölgelenmesine yol açmaktadır.

² <http://www.infowars.com/syrian-rebels-using-turkish-refugee-camps-as-base/>

³ <http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/08/inside-the-free-syrian-armys-turkish-hq.html>

⁴ <http://potentnews.com/2012/08/23/free-syrian-army-trained-in-turkish-terror-camps/>

Amasya Milletvekili Naci Bostancı bu konuların araştırılmamış olmasına yönelik itirazlarımızın “iddiayı kanıt olarak kabul etmek”le malul olduğunu ileri sürmüştür. Ancak bu yanıt totolojiden ileri gitmemektedir. Çünkü soru, alt komisyonun neden bu iddiaları hakikat kabul etmediğiyle değil, neden başka iddiaları araştırmaya değer bulduğu halde bu iddiaları araştırmadığıyla ilgiliydi. Bu sorularıma yanıt alamadım.

Ankara Milletvekili Ülker Güzel ise bu iddiaların “Batı Basını”nda yer almasını gerekçe göstererek, Batılıların Türkiye karşıtlığının bir ürünü oldukları gerekçesiyle “zaten Türkiye’yi karalamak maksadıyla” ortaya atıldığını ileri sürmüştür. Ancak, üyenin “Batı”nın Suriye ile ihtilafında Türkiye ile aynı kampta yer aldığı, ABD, NATO ve AB ve Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin “karalamak” bir yana Türkiye’nin faaliyetlerini hararetle desteklediğini ve örneğin üyesi olduğum Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi’nde övgülere boğduğunu bilmezden gelmesi kabul edilemez. Dahası, “Batı”da yayınlanıyor olmaları, internet medyası, gazete ve TV’lerin “sahibinin sesi” olmalarını gerektirmez. Dünyanın her yerinde ve Türkiye’de de egemenlik sahiplerini eleştirmek ve denetlemek, halkın gözü kulağı olmak işlevini sürdürme çabası içindeki binlerce yayının mevcudiyeti göz önünde tutulursa, sırf soruyu savuşturmak için ileri sürülmüş bu “Batı bizi karalıyor” itirazı da bir oksimoron olmanın ötesine geçmiyor.

7. Raporun değerlendirmeye aldığı iddialara gelince, diğer bölümlerinde kampta “yüksek güvenlik riski bulunan kişiler”in barındırıldığından söz edildiği halde “Konaklama Merkezinin Konumu” başlığı altındaki bölümde “kampta askeri eğitim yapıldığı” iddiaları değerlendirilirken şunlar denmektedir:

“Özellikle Apaydın Köyü sakinleri tarafından evlerinin çatılarına, yüksek olan su deposu, minare gibi yerlere çıkılması halinde, Merkez içerisinde yürütülen her türlü faaliyetin ve eylemin çıplak gözle dahi görülebilmesi ve izlenebilmesi mümkünken, teknolojik araçlarla bu Merkezin her an izlenmesi ve takip edilmesi çok daha kolay ve basittir. 30 metre mesafede bulunan Hacıpaşa Beldesi yolundan geçen yüksek rakımlı araçların sürücülere tarafından da, Konaklama Merkezi içerisinde gerçekleştirilecek her türlü faaliyetin ve eylemin fark edilmesi mümkündür. Yine söz konusu iddiaların ortaya atılmasından sonra Konaklama Merkezinin etrafına çok sayıda yerli ve yabancı basın mensubu konuşlanmış ve adeta Konaklama Merkezini 7 gün 24 saat izlemeye almıştır. Bu bakımdan Konaklama Merkezi içerisinde olağan dışı bir eylem veya faaliyetin olması halinde, bunun çok kolay bir şekilde fark edilmesi aşikardır.”

Bu ifadeler kabul edilecek olursa raporun çelişkili bilgilerle hazırlandığını da kabul etmek kaçınılmazdır. Çünkü, denildiği gibi kampı izlemek ve duymak bu kadar kolay ise ve basın mensuplarınca zaten izleniyorsa “neden milletvekilleri dâhil hiç kimsenin girişine izin verilmiyor”, sorusu yanıtızsız kalmaktadır. Öte yandan bu gözlemler gerçekse “yüksek güvenlik”e hakikaten ihtiyaç duyan kişilerin neden raporda tanımlandığı haliyle yüksek güvenlikten tamamen yoksun bir yerde barındırıldıkları da bir muamma halini almaktadır.

8. Raporda “Sığınmacıların Suriye Topraklarına Geçerek Savaşa İştirak Ettiği ve Tekrar Konaklama Merkezine Döndüğü İddiası”nın geçersizliği ileri sürülürken “Heyetimiz kamera görüntü ve kayıt merkezinde incelemelerde bulunmuş ve Konaklama Merkezinin tamamına hâkim olan kameralar aracılığıyla bir süre çadırkenti izlemiştir,” denmektedir. Merkezdeki kamera kayıtlarının “bir süre” izlenmiş olması bu iddiaların kamera görüntüleri ile çürütülmesine yetmeyecektir. Gerçek bir soruşturmada doyurucu sonuçlar için bağımsız gözlemciler tarafından incelenmek üzere arşivdeki tüm kayıtlar izlenebilmeliydi.

Aynı bölümde Konaklama Merkezi'nin Suriye sınırına olağan yollardan 8 kilometre mesafede olmasının kampta barınanların "Suriye tarafına geçmesi, sınırdan belirli bir uzaklıkta yaşanan savaşa katılması ve sabaha karşı tekrar Konaklama Merkezine dönebilmesi açısından imkansız" olduğu argümanı da inandırıcılıktan çok uzaktır. Hatta tam tersine bu belirlemeler iddiaların doğru olabileceğini düşündürmektedir. Çünkü, ilk olarak, raporda kampta hergün sayım yapıp yapılmadığına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Dolayısıyla kamptan ayrılanların gaybubetinun ertesi sabah ortaya çıkabileceği yargısı kesin olmaktan uzaktır. "Yollarda alınan tedbirler" de iddiaları çürütmek için yetersizdir. Çünkü, iddia zaten bu kampta barındırılanların tedbirlerden vareste tutulduklarını, ya da tedbir alması gerekenlerin yasakların ihlaline "göz yumdukları"nı içermektedir. Nihayet bütün bu engellerin mevcudiyeti halinde dahi kampta kalanların Suriye'ye bir geceliğine gidiş gelişleri pekâlâ mümkün görünmektedir. Ortalama gece karanlığı süresinin 8-9 saat (20:00-05:00) olduğu düşünülecek olursa cebri yürüyüşle saatte 7 kilometre yol yapabilen hafif teçhizatlı bir erin bu mesafeler ve süreler içinde sınır yakınlarındaki çatışma noktalarına intikali ve geri dönüşü pekala mümkündür. İddia edildiği şekilde kampta kalan askerlere "göz yumulması" ve "kolaylık sağlanması" halinde bu süre ve mesafelerin çok daha uzayabileceği aşîkârdır.

Gene aynı bölümde kampta askeri eğitim yapıldığı iddialarının çürütülmesi babında yer verilen "Heyetimiz tarafından yaz sonu sonbahar başlangıcı olarak kabul edilen Eylül ayında incelemelerde bulunulmasına rağmen, aşırı nemden kaynaklı hava sıcaklıklarının 40 derecenin üzerinde seyretmesi de, bu hava koşullarında yürümeye bile fiziki gücü bulunmayan bu insanların silahlı bir eğitim almasını veya vermesini son derece güçleştirmektedir," ifadesinin de iddiaları çürütmek bakımından tamamen mesnetsiz olduğunu görmek gerekir. Türkiye'de TSK'ye bağlı güçler Apaydın kampına yakın bölgelerde, aynı iklim koşullarında yaz aylarında askeri eğitimlerini hava sıcaklığı dikkate alınmaksızın sürdürdükleri gibi bu kampta barındırılanların daha önce mensubu oldukları Suriye Ordusu ile şimdi dâhil oldukları "Özgür Suriye Ordusu" sınırın öte yakasında yaz-kış aralıksız karşılıklı askeri çatışma içindedir. Görüleceği gibi her iki argüman da iddiaları karşılamaktan tamamen uzak olmanın yanı sıra, iddiaların gereğince soruşturulmuş olduğuna dair ağır kuşku uyandırmaktadır.

Kampta kalanların gelişi gidişlerinin tam bir denetim altında olduğuna kanıt olarak şu gerekçe ileri sürülmüştür: "Ülkesine geri dönmek isteyen sığınmacılardan Suriye'ye geri dönmesi halinde karşılaşacağı her türlü muamele karşısında sorumluluk almamak ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi uluslararası mekanizmalar karşısında hem yetkililerin hem de ülkemizin zor durumda kalmaması için uluslararası yetkililerin ve Kızılay personelinin tanıklığı nezaretinde imzalı beyanname düzenlenmektedir." Ancak bu gerekçe de tartışmayı sona erdirmemekte tersine yeni bir tartışma doğurmaktadır. Çünkü gönüllü geri dönüşün hukuki teminatı bağımsız uzman kurumların gözlem işlevini yerine getirmesidir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) gibi uzman bir kurumun gözetimi yerine kamu görevlisi olan bireylerin tanıklığında sınırdışı işleminin gerçekleştirilmesi bir güvence değildir.

Öte yandan "Böyle bir beyanname düzenlenmesi sonucunda ülkesine geri dönmesine izin verilen Suriye vatandaşlarından çok azı ülkemize geri dönüş yapmışlardır. Bu kişilerin aynı veya farklı bir isim ile tekrar konaklama merkezine girmesi mümkün değildir," saptamasının yanı sıra aynı kişilerin ikinci kez geldiklerinde kamplara alınmamasının hangi ulusal veya uluslararası ilke ve yasalara dayandırılmakta olduğu da meçhuldür.

9. Raporun İnsan Haklarını İnceleme Kurulu'ndaki değerlendirilmesi sırasında yapılan tartışmada İstanbul Milletvekili Atilla Kaya dışında hiçbir üyenin "ÖSO baş komutanı" olduğu söylenen Suriye Ordusu emekli albayı Riyad el Esad'a soru yöneltmedikleri, Apaydın kampında ikamet

edenlerin iddia edilen fiillerini soruşturmak ve incelemek yerine kendilerine resmi makamlarca verilen bilgileri sahil kabul ederek geri döndükleri ortaya anlaşılmıştır. Oysa bu kampa bir incelemede bulunmaya gitmek için başkalarının iddialarına kulak kabartmaya bile gerek yoktu. Bu kampta kaldığı artık saklanamayan ve ÖSO komutanı olarak bilinen Suriye ordusunun emekli albayı Riyad el Esad'ın kendisi ve bu kamptaki faaliyetleri hakkında bir yıldan beri uluslar arası kamuoyuna anlatmış olduklarını tahkik etmek etmeyecekse Alt Komisyon Apaydın kampına neden gitmiş olduğunu kimseye açıklayamaz. Ne var ki, raporda bu kişinin adı bile anılmamakta, varlığı adeta görmezden gelinmek istenmektedir.

Oysa bu konuya, alt komisyonun bölgedeki mülteci kamplarına yönelik olarak geçen yıl yaptığı inceleme raporuna yazdığım muhalefet şerhinde dikkat çekmiş, alt komisyonu raporun hazırladığı dönemde "uluslararası basında yer alan, Türkiye'deki kamplarda 'Özgür Suriye Ordusu'na askeri eğitim ve destek verildiğine dair yer, zaman, ve kişi adları içeren haberlere hiçbir biçimde eğilmemiş" olmakla eleştirmiş, ABD'de yayınlanan *New York Times* gazetesi muhabiri Liam Stack'ın 27 Ekim 2011'de Türkiye'den geçtiği haberine değinerek "bu 'mülteci'lerin, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği normlarıyla hiçbir biçimde bağdaştırılmayacak çok vahim etkinlikler içinde buldukları" konusunda alt komisyonu ve kamuoyunu uyarılmıştım.

Bu uyarımın, alt komisyonun bu kez "iddiaları araştırmak" maksadıyla doğrudan doğruya Apaydın kampına gidildiği sırada bile hatırlanmamış ve İstanbul Milletvekili Atilla Kaya dışında hiçbir üyenin Riyad el Esad'a kamptaki faaliyetlerine dair soru yöneltmemiş oluşu alt komisyonun bu kampa -bu iddiaları da araştırmadığına göre- hangi maksatla gittiğine dair derin bir kuşkuyla yol açıyor.

Bir yıl önce, 27 Ekim 2011'de yayınlanan bu haberde muhabirin gözlemlerine ek olarak Riyad el Esad'ın kendi ifadeleri de incelemeye konu olan "konaklama merkezi"nin alt komisyon raporunda anlatıldığından bambaşka bir şekilde kullanıldığı ve bambaşka ilişkiler ağının içinde yer aldığına dair aşağıdaki vahim iddiaları haber veriyordu:

- Bir zamanlar Suriye'nin en yakın müttefiki olan Türkiye (...) Özgür Suriye Ordusu'nun komutanı ve onlarca üyesine barınak sağlıyor ve onların Türk askerleri tarafından korunan bir kamptan çıkıp sınırı geçerek saldırılar düzenlemesine izin veriyor.
- Türkiye'de çok sıkı korunan bir mülteci kampında yaşayan grup, Çarşamba günü (26 Ekim 2011) Suriye'nin kaynaşma halindeki orta bölgesinde aralarında üniformalı bir subayın da bulunduğu 9 Suriye askerinin öldürülmesinin sorumluluğunu üstlendi. Türk yetkililerse grubun komutanı Albay Riyad el-Esad ve "subay kampı"nda yaşayan 60 ile 70 arasındaki üyeye ilişkilerinin tamamen insancıl olduğunu söylüyor.
- Albayla bir yerel mülki amirin dairesinde görüştük. Esad görüşmeye aralarında bir keskin nişancının da bulunduğu 10 ağır silahlı Türk askerinin korumasında geldi.
- Albay Esad Türkiye Dışişleri Bakanlığınca düzenlenen ve bir dışişleri yetkilisinin huzurunda yapılan söyleşide "Rejim çökene ve Suriye'de yeni bir güvenlik ve istikrar dönemi açılana kadar savaşacağız. Biz Suriye halkının liderleriyiz ve Suriye halkıyla omuz omuzayız" dedi.
- Türk yetkililer hükümetlerinin isyancılara silah ya da askeri destek sunmadığı, isyancıların da böyle bir talebi olmadığını söyleseler de Albay Esad daha iyi silahlara ihtiyaçları olduğunu açıklıyor: "Uluslararası camiadan Özgür Suriye Ordusu olarak bize silah

sağlamasını istiyoruz (...) Biz bir orduyuz, muhalefetteyiz ve askeri operasyonlara hazırlanıyoruz...

- Albay Esad kampta kalan herkesin Özgür Suriye Ordusu mensubu olduğunu söylüyor. Kampta bir yaveri ve 6 kişiden oluşan bir “medya ofisi” var. Esad grubun savaşçılarının çok sıkı örgütlü olduklarını ancak kaçarken yanlarında getirdikleri ya da öldürdükleri Suriye güvenlik güçlerinden aldıkları dışında silahları olmadığını söylüyor. Tam sayısını vermekten kaçınmakla birlikte savaşçı sayısının 10 bin civarında olduğunu, grubun açıkta 18 taburu ve birkaç da gizli taburu olduğunu ileri sürüyor.
- Albay Esad “geniş çaplı askeri hareketler”in planlanmasından sorumlu olduğunu ancak küçük çatışmaları ve gündelik kararları sahadaki komutanlara bıraktığını, bununla birlikte her gün her tabur komutanıyla temasta bulunduğunu, biri uydu telefonu olan dört telefonundan bir dizüstü bilgisayarla saatlerce e-postaları takip ettiğini anlatıyor.

Ne yazık ki alt komisyonumuz herhalde Sayın Ülker Güzel’in görüşüne katılarak, “ülkemizi karalamak maksadıyla” çıkartılmış olmasının muhtemel olduğunu düşündüğü bu haber ve bunun gibi daha yeni tarihli onlarcasına itibar etmiyor. Belki de Sayın Naci Bostancı gibi “iddianın kendisi kanıt sayılmaz” düşüncesiyle Albay Riyad el Esad’a, kampın yöneticilerine ve yerel mülki amirlere soru yöneltmiyor. Raporda böyle bir sorgulama ve incelemenin izini görmüyoruz. Şu halde bir kere daha sormak kaçınılmaz: Alt Komisyon neden kampta “askeri eğitim verildiği” iddialarını araştırmış ama bu kampın bir askeri karargâh olarak kullanıldığına dair bizzat Albay Riyad el Esad’dan gelen beyanları araştırmak gereğini duymamıştır?

Doğrusu, Albay Esad’ın bütün beyanları, bu kamplarda Türkiye Hükümeti’nin, ve hükümete bağlı memurların himaye ve yönlendirmesi altında uluslararası ve ulusal mülteci hukukunun her gün yeniden çiğnendiğine ve savaş hukuku ile uluslar arası insancıl hukukun ihlal edildiğine dair ağır suç itiraflarından başka bir şey olmadığı halde, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun bunları araştırmaya dahi değer görmemesini ne TBMM’nin politik şahsiyeti ne de Komisyon’un misyonuyla bağdaştırmak mümkündür.

Bu vesileyle bu muhalefet şerhinin, kanıtlara ve tanıklara dayalı olarak ileri sürdüğüm bu iddiaların yeniden araştırılması talebiyle hem komisyona hem de Dışişleri, İçişleri ve Milli Savunma Bakanlıklarına yönelik bir başvuru olarak değerlendirilmesini istediğimi bildiriyorum.

Bu ağır ihlal itiraf ve isnatlarından sonra da derhal harekete geçilmemesi halinde bu eylemsizlik ve sessizliğin muhatap bakanlıkların bu fiillere ortak oldukları ya da bunlara koruma sağladıklarına dair açık bir karine sayacağımızın bilinmesini isterim. Bilinen deyişi bir kez daha tekrar edersek: “Susmak, onaylamaktır.”

10. Diğer iddialara ilişkin olarak şu görüş ileri sürülmüştür: “Apaydın Konaklama Merkezinde çekildiği iddia edilen ve burada silahlı eğitim verildiğini gösteren resimler ile Konaklama Merkezi görünümünün uyuşmadığı ancak buna rağmen iddianın ciddi olarak soruşturulması için soruşturma açıldığı, bu soruşturmanın halen devam ettiği, ancak burasının 24 saat kamera sistemi ile izlendiği için resimlerde görüldüğü şekilde bir faaliyetin imkânsız olduğu, zira çocuklara oyun alanı açabilmek için bile çadır sökmek zorunda kalındığı, bu itibarla fiziki olarak da bu resimlerde görülen faaliyetlerin icra edilmesinin imkânsız olduğu Merkezde bulunan yetkililer tarafından belirtilmiştir.” Bu soruşturma hangi makamca açılmıştır. Bu bir yargısal işlem tesis edilmesine yönelik bir koğuşturma mıdır? İdari bir işlem midir? Yoksa askeri makamlarca mı yürütülen bir soruşturmadır? Bu soruların da yanıtlarını rapordan öğrenmek mümkün değildir.

11. Sonuç

- Hükümetin Suriye politikası çerçevesinde Türkiye'ye göç edenlerle ilgili uygulamaları şeffaflıktan uzaktır. Alt komisyonun incelediği kamplarla Kilis, Gaziantep gibi şehirlere kurulan diğer kampların bağımsız gözlemcilerle kapalı tutulması, kamplara alanında uzman sivil toplum kuruluşlarının ısrarlı başvurularına rağmen giriş izni verilmemesi bunun en açık göstergesidir. Uluslararası Af Örgütü Londra merkezi uzmanları birden fazla başvuru yaparak kamplarda incelemeler yapmak istemiş fakat bu talep hükümet tarafından geri çevrilmiştir. Yine DİSK, Türk Tabipler Birliği ve TMMOB gibi Türkiye'nin en büyük sendika ve meslek odasının kampları ziyaret talebi geri çevrilmiştir. Mülteci hakları koordinasyonu çatısı altında bir araya gelen çok sayıda insan hakları örgütün de başvuruları geri çevrilmiştir.
- Dünyanın her yerinde mülteci kampları kuran, destek sunan BM Mülteciler Yüksek Komiserliği süreçten soyutlanmış, gönüllü geri dönüşler başta olmak üzere kampın işleyişi ile ilgili göstermelik bir işbirliği sağlanmıştır.
- İçişleri bakanlığı tarafından yayınlanan 30.03.2012 tarihli ve 62 sayılı "Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye ve Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge" kamuoyundan saklanarak kampların işleyişi hakkında nasıl bir yöntem izlendiği gizlenmektedir. Heyetin bu belge hakkında bilgilendirilmemiş olması, belgeye raporda yer verilmemiş olması gezinin amacına ulaşması yönünde büyük bir eksiklik olmuştur. İdarenin dünyadaki örnekleri gibi söz konusu belgeyi kamuoyu ile paylaşması gerekmektedir.
- Raporda birçok kez zikredilen "Suriyeli sığınmacılar" kavramı yanlış kullanılmış olup başka bir hukuki tanım üzerinden hareket edilmiştir.
- Geçici koruma adı verilen statünün hukukiliğinin sağlanması, kampların kuruluş ve işleyişine ilişkin düzenlemelerin yasal alt yapısının hazırlanması ve en önemlisi kamplarda kalanların haklarının hukuki bir güvenceye kavuşturulması için bir an önce TBMM çatısı altında bir yasal düzenlemenin yapılması gerekmektedir. Bu konular idarenin yayınladığı "gizli" belgelerle düzenlenemez.
- Geçici korumanın en çok ne kadar süreceğine dair uluslar arası ilkeler göz önünde bulundurulmalıdır. Suriye'den gelenler için sığınma başvurusu imkânı tamamen ortadan kaldırılmıştır. Bu imkân ivedilikle sağlanmalı ve kalıcı bir çözüm için sığınma prosedürüne başvurmak isteyenlere etkin mekanizmalar tesis edilmelidir.
- Sebebi ne olursa olsun uluslar arası ilkelere aykırı bir uygulama olan zorla geri gönderme yoluna başvurulmamalıdır.
- 20.02.2012 tarihli Radikal gazetesi manşetinde yer alan habere göre Kuyubaşı Kampı olarak adlandırılan kamp bir tecrit kampı olarak kullanılmıştır.⁵ Buradaki kişiler tecrit edilerek "gönüllü geri dönüş" zorlanmaları söz konusu olabilir. Hükümetten bu iddialara karşı herhangi bir yalanlama getirilmemiştir. Konuyla ilgili herhangi bir

⁵ <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1079294&CategoryID=77>

soruşturmanın yürütülüp yürütülmediği, kampın halen kullanımında olup olmadığı ile ilgili herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

- Kim olursa olsun, ülkesini terk ederek Türkiye'ye sığınma talebinde bulunan çok sayıda göçmenin ülkemizde barındırılmalarında ahlaki ve insani açıdan bir kusur olduğunu söylemek yersiz olur. Hükümete yönelik eleştiri ve iddiaların kaynağı bu vazgeçilemez insani dayanışma ve yardımlaşma değildir. Özellikle bölge halkının tepkilerinin kaynağında yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi kampların şeffaflıktan uzak oluşları, hükümet yetkililerinin bu kampları sürekli politik propaganda malzemesi olarak değerlendirmeleri ve bölgede ortaya çıkan büyük demografik değişikliklerin yol açtığı çalkantılara karşı takındıkları duyarsız hatta suçlayıcı tavırlardır. Bu algının oluşmasında ise en büyük pay başta Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu olmak üzere diğer yetkililerin açıklamaları ve yürüttükleri politikalarıdır.
- Hükümetin Suriye krizinde takip ettiği savaş yanlısı politika, ABD'nin bölgesel hâkimiyet projelerine angaje olarak Suriye'nin iç krizine doğrudan müdahililik çabaları büyük çoğunluğu savaşa karşı olan Türkiye halkları arasındaki tedirginliğin giderek büyümesine neden olmaktadır. Bütün kamuoyu yoklamalarının gösterdiği gibi ⁶, iktidardaki partiye oy veren seçmenler dahi bu savaşçı siyasete karşıdırlar ve bu karşıtlık giderek büyümektedir. Suriye'den kaçanların Türkiye'de barındırıldıkları kamplar bu gelişmelerin ışığı altında önem kazanmaktadır. "Güvenlik koridorlar"ı açmak üzere Suriye'ye askeri harekât düzenlemek bakımından "kritik eşik"⁷ sayılacağı belirtilmiş olan 100 bin mülteci sayısına ulaşmak amacıyla insanların Suriye'den Türkiye'ye göçe teşvik edildiği veya çatışmaların onları göçmek zorunda bırakacak şekilde sevk ve idare edildiği; sınır bölgelerinde bu mültecilerin silahlı hareketlerde bulunmalarının sağlandığı; bu çerçevede kampların insani olmaktan çok giderek siyasi ve askeri maksatlara hizmet eder olduğu iddialarının yaygınlaşması bu gelişmelerle ilgilidir.

Daha açık bir deyişle halkın kayda değer bir bölümü, özellikle 900 kilometrelik Suriye sınırı boyunca yaşayanlar, Suriyeli göçmenler ve göçmen kamplarının hükümetin Suriye'ye yönelik savaş siyasetinin bir enstrümanı haline geldiğinden kaygı duymaktadır.

- Ne yazık ki, alt komisyonun Apaydın incelemesi ve raporu iddiaları ciddiyetle araştırmak ve bu kaygıları gidermek bir yana, son derece dayanaksız ve derme çatma gerekçeler ve üstünkörü bir değerlendirmeyle en zayıf iddialardan birini (kampta askeri eğitim) savuşturma yolunu seçmiş, yetkililer yönünden hiçbir iddiayı araştırmamış, adı geçen Suriyelilerle aydınlatıcı görüşmeler yapmamış, doğru olması imkansız ölçüde bir "temizlik" ve yasallık içinde bir kamp manzarası çizerek hem kamplara hem de komisyon çoğunluğunun sahibi bir araştırma yapmadığına yönelik kuşkuların daha da artmasına neden olmuştur. Önümüzdeki aylar ve yıllarda ortaya çıkacak gerçekler bu görevin savsaklanmasının vebalinin ne kadar ağır olduğunu ortaya koyacaktır.

⁶ <http://andy-ar.com/wp-content/uploads/2012/08/T%C3%BCrkiye-siyasi-g%C3%BCndem-agustos2012.pdf>

⁷ <http://haber.gazetevatan.com/tampon-bolge-sayisina-ulasildi/487265/1/G%C3%BCndem>

MUHALEFET ŞERHİ

T. B. M. M.
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı
Tarih : 18.10.2012
No : 852

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Türkiye'deki mülteciler, sığınmacılar ve yasa dışı göçmenlerin sorunlarının incelenmesi amacıyla kurulan alt komisyonca hazırlanan "Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşların Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme" raporu ile ilgili muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Atila KAYA
İstanbul Milletvekili

Apaydın Kampıyla ilgili iki önemli iddiadan dolayı bu incelemelerde bulunulmuştur.

Birincisi Apaydın Kampı'nda bir askeri eğitim verildiği;
İkincisi; Eğitim alan insanların Suriye'ye geçerek oradaki birtakım faaliyetlere bulunmuş oldukları şeklindedir.

1-Öncelikle Kampta kalan sığınmacıların barınma koşulları ve sağlanan imkanlar incelenmiş; yeme-içme, giyecek, sağlık, eğitim, din hizmetleri, haberleşme ve nakdi yardım konusunda yeterince hizmet verildiği görülmüştür.

2-Apaydın Konaklama Merkezi 130 bin metrekarelik bir alana kurulmuş, bu alanın yaklaşık 40 metrekaresi idari işlerin yürütülmesi amacıyla yöneticilerin ihtiyaçlarının ayrılmış, geri kalan 90 bin metrekare ise sığınmacıların barındırılmasına tahsis edildiği görülmüştür. Kampta 2764 kişi kalmaktadır. Bunlardan 300 kişiye yakını Suriye silahlı kuvvetleri ile emniyet teşkilatına mensup asker polis ve bürokrat, geri kalanın tamamı kadınlar ve çocuklardan oluşmaktadır.

Kampın bu fiziki ve demografik yapısının askeri eğitim vermeye uygun olmadığı müşahade edilmiştir.

3-Kampta görüşme imkanı bulduğumuz kişiler arasında Özgür Suriye Ordusunun komutanı olduğu iddia edilen Riyad El Esad'la yaptığım görüşmede kendisine "**ÖSO'nun komutanı olduğunuz söyleniyor, Sizinle ilgili böyle bir iddia var, hatta 2011'de BBC'ye verdiğiniz bir röportajda da bunu kabullenen ve orayla birtakım ilişkileriniz olduğunu söylüyorsunuz**" diye sordüğümüzde net bir cevap alamadım. Kaçamak birtakım cevaplar verdi. Ne Özgür Suriye Ordusu'nun bir komutanı olduğunu yani sorumlusu olduğunu teyit eden ne de inkâr eden bir ifade de bulunmamıştır. Şahsen meselenin bu yönüyle ilgili tatmin olmadığımı burada ifade etmek istiyorum. Ayrıca kendisinin yardımcısı olduğu söylenen Mahir Kürdi ile ilgili olan sorularımıza da kaçamak cevaplar vererek "**Kürdi'nin Suriye de olduğu söylemiş ancak daha önce kampta olduğunu da eklemiştir**"

Ayrıca kampta haberleşme ve iletişim araçlarının rahatlıkla kullanıldığı görülmüştür. Suriye tarafına geçişler konusunda da sığınmacıların "**her türlü sorumluluk bana aittir**" diye bir kağıt imzaladıktan sonra rahatlıkla kamptan çıkılabildiği söylenmiştir.

Çadırları gezdiğimiz sırada asker sığınmacılara yönelik “ Suriye tarafına giriş-çıkış yapıyor musunuz? sorumuza karşılık görevli tercümanın “kaş-göz işaretleriyle” yönlendirmede bulunduğu fark edilmiş; bunun üzerine kamp sorumlusu tarafından yeni bir tercüman görevlendirilmiştir.

Kamp sorumlusuna bu tür giriş çıkışların olup olmadığını sorduğumuz da “ Bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda da olsa var” demiştir. Ayrıca kamp etrafında konuşlandırılan kamera kayıtlarını inceleme imkanımız olmadığı için bu konuda giriş-çıkışların kesinlikle olmadığı yönünde bir şey söylemek mümkün görünmemektedir.

Sonuç olarak Apaydın Kampının iddia edildiği gibi bir askeri eğitimin verilmesinin fiziki olarak mümkün olmadığı görülse de, Özgür Suriye Ordusu'yla ilgili iletişim, yönlendirme, planlama yapılabilecek bir üs konumunda olduğunun tarafımızdan müşahede edildiğini belirtmek isterim.